

Mark- och miljödomstolen

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till
christina.leideman@regeringskansliet.se

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs Tingsrätts yttrande över betänkandet En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53) (ert dnr M2021/01277)

Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen tillstyrker att 16 kap. 4 § miljöbalken, MB, tas bort.

Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen avstyrker övriga förslag och lämnar följande synpunkter.

Domstolen är tveksam till om det remitterade förslaget leder till önskat resultat; att göra *miljöprövningen* av vindkraftsanläggningar mer rättssäker och förutsebar.

Domstolen ser inte några skäl att särreglera vindkraft på föreslaget sätt. Genom miljöbalkens lokaliseringsregler som gäller all miljöfarlig verksamhet tillgodoses kommunens inflytande över markanvändningen.

Domstolen anser härutöver att förslaget har en del brister som tillsammans med ovannämnda skäl (att förslaget ej leder till mer rättssäker och förutsebar prövning samt att det saknas skäl att särreglera vindkraft på föreslaget sätt) gör att domstolen anser att förslaget inte bör läggas till grund för lagstiftning. I det följande redogör mark- och miljödomstolen för dessa brister.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (Förnybartdirektivet) (s. 64 ff. och s. 110)

Mark- och miljödomstolen har svårt att se på vilket sätt föreslagen ordning inte skulle innebära ett sådant kringgående som beskrivs i betänkandet. Det har i betänkandet inte utretts tillräckligt väl att ett förfarande med lokaliseringsbesked inte innebär ett kringgående av direktivets tidskrav.

Rättssäkerhetsaspekter (s. 60 ff.)

Utredningen avslutar (s. 62 l.n.) med att ifrågasätta varför kommunens inflytande över den miljöfarliga verksamheten vindkraft ska vara större och mindre transparent än för andra miljöfarliga verksamheter. Mark- och miljödomstolen noterar detta och kan inte se att det på ett övertygande sätt har utretts och klarlagts på vilket sätt beslut om antagande av detaljplan eller områdesbestämmelser och beslut om tillstyrkan till vindkraftsanläggning skiljer sig åt då de är mycket likartade i det att båda faller inom kommunens rätt att bestämma över hur dess mark ska användas (jfr 2 kap. 1 § kommunallagen [2017:725], KL).

Utredningens förslag och överväganden.

Avsnitt 8.2: Mark- och miljödomstolen konstaterar att trots vad som framgår av 22 kap. 1 f § sista stycket MB är det, så som förslaget till 16 kap. 4 § MB är utformat, inte möjligt att ge tillstånd som sökts på frivillig väg till ej tillståndspliktiga vindkraftsanläggningar.

Utredningen menar att det inte kommer att bli möjligt att låta en förfrågan om lokaliseringsbesked ligga obehandlad. Mark- och miljödomstolen anser inte att konsekvenserna av utredningens förslag i denna del är tillräckligt utredda utan befarar att det fortfarande föreligger en risk att en förfrågan om lokaliseringsbesked inte behandlas eftersom det inte kopplats någon sanktion till bestämmelsen.

Avsnitt 8.4: Förslaget berör 16 kap. 4 § 2 st och 22 kap. 1 f § 2 st. MB, samt 4 och 7 §§ och 8 § 2-3 st. i förslaget till ny lag.

Mark- och miljödomstolen noterar att rättskraften av ett positivt lokaliseringsbesked inte har övervägts eller utretts. Gäller ett lokaliseringsbesked endast

den projektör som fått det aktuella beskedet eller ska det kunna överlåtas till annan projektör?

Mark- och miljödomstolen noterar att det av remitterat lagförslag i 7 § i förslaget till lag om lokaliseringsbesked inte framgår vilka rättsregler och kriterier som den överprövande myndigheten/domstolen är tänkt att förhålla sig till (t.ex. 5 § i förslaget till lag om lokaliseringsbesked eller någon [annan] rättsregel, t.ex. miljö kvalitetsnormer, jfr 13 kap. 17 § PBL) i prövningen.

Utredningen anför att det endast är om översiktsplanen inte ger besked avseende på högsta höjd och antal som kommunen fritt kan ta ställning till höjd och antal. Mark- och miljödomstolen konstaterar att, då den tekniska utvecklingen i branschen är synnerligen snabb, det inte torde vara särskilt motiverat för kommunen att i en bindande översiktsplan ange hypotetisk högsta höjd eller antal eftersom projektörerna förmodligen ändå vill utnyttja senaste teknik.

Det är vidare outrett hur bestämmelsen om överklagande ska förhålla sig till bestämmelser om överklagande av kommunala beslut i 13 kap. kommunallagen (2017:725), KL, och förvaltningslagen (2017:900), FL, respektive miljöbalken. Det finns en outredd konsekvens av förslaget som innebär att lokaliseringsbeskedet och tillståndsbeslutet ska överklagas enligt olika instansordningar.

Avsnitt 8.6: Förslaget berör 16 kap. 4 § 2 st. och 22 kap. 1 f § 2 st. MB. Utredningen anför att ett hinder för tillstånd ska vara att projektet ”*på annat betydande sätt ändrats*” mot vad kommunen fått bedöma. Mark- och miljödomstolen läser det som ett strängare rekvisit än vad som framgår av lagförslaget, som endast anger att hinder för tillstånd föreligger om projektet ”*på annat sätt*” ändrats.

Avsnitt 8.7: Förslaget berör punkt 2 i övergångsbestämmelserna. Ett lokaliseringsbesked ska enligt förslaget bli en förutsättning för att en tillståndsansökan ska kunna tas upp till prövning. Härvid borde konsekvenserna av risken för att den tid som återstår för den egentliga tillståndsprövningen blir alltför knapp för prövningsmyndigheten, i förhållande till kraven enligt förnybartdirektivet, ha utretts närmare.

Övrigt

Figur 3.1 på s. 56 redovisar, i relation till status i översiktsplan, andelen ansökningar för vindkraft som fått tillstånd, delvis tillstånd respektive ej tillstånd. Av figuren framgår att totalt 145 ansökningar har granskats, varav 25 ansökningar avser område som inte utpekats i översiktsplan, 50 avser område som delvis utpekats i översiktsplan, och 70 avser område som utpekats i översiktsplan. Förutom separata andelar redovisas sammanlagda andelar för de 120 ansökningar som helt eller delvis utpekats i ÖP samt andelar för samtliga 145 ansökningar. Vad de andelar som redovisas vid rubriken *Totalt (255)* avser framgår inte.

Konsekvensanalyser

Lydelsen av 22 kap. 1 f § 2 st. MB anger att en ansökan om tillstånd ”*inte får tas upp till prövning om [...] mer än fem år gått sedan lokaliseringsbeskedet meddelades*”. Utredningen anför (s. 158 högst upp) att lokaliseringsbeskeden inte ska få ändras om inte fem år gått utan att miljökonsekvensbeskrivningen kungjorts av tillståndsmyndigheten. På s. 167 anges att lokaliseringsbeskedet ska förfalla om ingen ansökan lämnats in när fem år gått från det att det meddelades. Mark- och miljödomstolen konstaterar att det finns en diskrepans här som kan skapa osäkerhet om vad som gäller.

Utredningen anför (s. 159 översta stycket) att om en projektör vill etablera sig på en plats *eller i ett utförande* som inte är förenligt med översiktsplan så blir situationen i praktiken densamma som idag. Enligt mark- och miljödomstolens erfarenhet har kommunerna sällan i sin översiktsplan angett hur många vindkraftsverk, hur höga eller vilken effekt osv. som bedömts lämpligt, men det är kriterier som i högsta grad avgör om ett visst projekt kan tillåtas inom ett utpekad område. Det innebär att projektörerna fortfarande kommer att behöva diskutera dessa frågor med kommunen, även om kommunen är bunden till sitt utpekande av ett vindkraftsområde. Domstolen är därför mycket tveksam till om förslaget kommer att innebära någon större förutsägbarhet eller effektivisering och anser att den frågan borde ha utretts närmare

Författningskommentar

16 kap. 4 § MB: Utredningen anger (s. 166 andra stycket) att om det först under tillståndsprövningen identifieras ändringar i projektet som innebär att

projektet avviker från vad kommunen tagit ställning till ska ansökan inte avslås, utan sökanden bör ges tid att begära ett nytt lokaliseringsbesked. Mark- och miljödomstolen anser att det borde ha utretts huruvida detta kan innebära att tiden för tillståndsmyndighetens prövning blir för kort eftersom kommunen då har sex månader på sig att besluta på nytt, och tillståndsprövningen är underkastad förnybartdirektivets tidsfrister.

6 § förslaget till Lag om lokaliseringsbesked för vissa vindkraftsanläggningar:

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter varför inte bestämmelsen, på samma sätt som bestämmelsen i 13 kap. 5 § 2 st. KL anger att beslutet ska sitta uppe under hela klagotiden.

8 § förslaget till Lag om lokaliseringsbesked för vissa vindkraftsanläggningar:

Det är inte utrett hur överklagande av ett positivt lokaliseringsbesked ska vara möjligt, givet forumfrågan.

Utredningen föreslår inte några bestämmelser för hur ett positivt lokaliseringsbesked ska överklagas men verkar förutsätta att det ska göras på samma sätt som ett tillståndsbeslut enligt miljöbalken. Vidare konstateras att då kommunen gett ett positivt lokaliseringsbesked och tillståndsbeslut fattats av mark- och miljödomstol som första instans, så skulle Mark- och miljööverdomstolen i så fall vara första och enda instans att överpröva lokaliseringsbeskedet (jfr. 5 kap. 5 § lagen [2010:921] om mark- och miljödomstolar), samtidigt som lokaliseringsbesked som prövas första gången i MPD sannolikt ska överklagas till förvaltningsrätt (se ovan om instansordning sista stycket i domstolens kommentar till avsnitt 8.4). Om man ser lokaliseringsbeskedet som en processförutsättning bör den processförutsättningen kunna prövas inom ramen för tillståndsprocessen och det vore olyckligt om olika praxis utvecklas i de allmänna domstolarna och förvaltningsdomstolarna

Christina Olsen-Lundh

Susanne Lindblad

Joel Morales

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Christina Olsen Lundh, rådmannen Susanne Lindblad (referent) och det tekniska rådet Joel Morales.